

4

BEGROTING EN FISCALITEIT

De uitdagingen

Eind 2008 brak de ergste financiële crisis uit sinds de 'Grote Depressie' van 1929. Maar ook vóór deze crisis, waren onze overheidsfinanciën al niet van de gezondste. Ondanks de goede conjunctuur vanaf 2004, is de paarse regering er niet in geslaagd om overschotten vrij te maken voor de spijzing van het Zilverfonds ter financiering van de pensioenen.

Vooraleer de crisis zich liet voelen, keek de federale begroting al aan tegen een structureel begrotingstekort van 10 miljard euro. Door de crisis steeg het deficit zelfs tot 20 miljard euro. De crisis trof namelijk vooral het federale niveau doordat zowel de inkomsten als de uitgaven die op het federale niveau zitten net diegene zijn die het gevoeligst zijn aan een crisis.

In 2009 belandde België op de grijze OESO-lijst met fiscale paradijzen. Zowel professor Schneider als Dulbea becijferden dat onze schatkist zowat 30 miljard euro aan inkomsten misloopt door massale fraude. Alleen al het terugdringen van de fiscale fraude tot het gemiddelde, zou in België goed zijn voor een imposante 10 miljard euro extra inkomsten. Op initiatief van de Ecolo-Groen!-fractie kwam er een 'Parlementaire commissie Fiscale Fraude', die 108 concrete voorstellen deed voor de strijd tegen fiscale fraude. Deze aanbevelingen wachten nog steeds op uitvoering.

De Hoge Raad voor Financiën waarschuwt al sedert 2004 dat onze begroting jaar op jaar structureel verzwakt. Ondanks de hoge groeihypothese die de regering vooropstelt, zegt de Raad dat we afstevenen op een tekort van meer dan 5% van het bruto binnenlands product. Door de toenemende rentelasten zal dat tekort in de volgende jaren verder blijven stijgen. Terwijl onze 'baby-boomers' al vanaf 2015 'opa-boomers' worden, stevenen we af op een nieuwe 'rentesneeuwbal'.

Deze financiële crisis is uitgebarsten op een ogenblik dat België geconfronteerd werd met een chronische politieke crisis. De regering-Leterme heeft nooit samenhang vertoond. Deze regering was een overgangsregering die beslissingen in een reeks belangrijke dossiers niet heeft kunnen of willen nemen. Het gevolg van dit nietsdoen is een continue verslechtering van de overheidsfinanciën sinds 2007.

Zelfs in de aanpak van de crisis beperkte de regering zich tot een tijdelijke verlaging van de BTW in de bouwsector en een stuntelige, veel te duur betaalde redding van de banken. Gelukkig sprongen de sociale partners ter hulp met een inter-professioneel akkoord dat enkele kordate oplossingen bood.

Terwijl buurlanden al enige tijd crisiswetten hebben goedgekeurd om sneller en efficiënter te kunnen optreden in tijden van crisis, heeft onze regering dit niet gedaan. Er bestaat nog steeds geen standaardprocedure voor de redding van banken, terwijl dat toch een aanbeveling is van heel wat internationale organisaties.

Noodzakelijke begrotingsinspanningen werden van jaar tot jaar verschoven. Als er dan toch nog gaten overbleven in de begroting, reed de regering die dicht door leukweg de groeiprognozes op te drijven. Zo verhoogde het Planbureau, in de aanloop naar de laatste begrotingscontrole, plots het groeicijfer voor 2010 tot 1,4%, terwijl

het stabiliteitspact 1,1% voorzag. Onze begroting kreunt dus onder een structureel probleem, dat niet aan de economische crisis toegeschreven kan worden.

De Europese Commissie stelt dit ook vast : « België baseert zich op lichtjes optimistische macro-economische hypothesen waardoor de begrotingsresultaten minder goed zouden kunnen uitvallen dan voorzien, met name vanaf 2011. De Commissie betreurt overigens dat de maatregelen om de doelstelling voor 2011 te bereiken (4,1% van het BBP als overheidstekort) onvoldoende gedetailleerd zijn en zelfs niet opgegeven zijn voor 2012. Ze voorspelt dan ook dat het begrotingstekort dit jaar 5,9% zal bedragen in plaats van de voorziene 4,8%.

De regering heeft zich tot doel gesteld om de begroting in evenwicht te krijgen tegen 2015. We hebben de indruk dat men zijn verantwoordelijkheden ontvlucht. De inspanning wordt verschoven in de tijd en de grootste inspanning zal na 2011 moeten gebeuren.

Onze visie

Zoals Nobelprijswinnaar Economie, Joseph Stiglitz, onderstreept, kan investeren in onderwijs, technologie en infrastructuur op lange termijn een daling van de begrotingstekorten met zich meebrengen. Daarvoor is het nodig dat overheidsuitgaven verschuiven, weg van onduurzame uitgaven, in de richting van duurzame investeringen.

We mogen ons dus niet opsluiten in een kruideniersmentaliteit. Een draconisch bezuinigingsbeleid is namelijk niet altijd de beste saneringsmethode. We willen dat de overheid een toekomstperspectief ontwikkelt voor haar huidige en toekomstige burgers. Doordachte overheidsinvesteringen dragen daaraan bij.

Essentiële voorwaarde hierin is natuurlijk dat schuldfinanciering enkel wordt aangewend om investeringen te financieren, niet om lopende uitgaven te dekken. Als we het willen vergelijken met een gewoon huishouden, kunnen we zeggen dat er geld geleend kan worden om een stevig passiefhuis te kopen in een goedgelegen buurt, maar niet om de boodschappen, de citytrips en de telefoonfacturen te betalen. Lenen om te investeren is iets heel anders dan lenen om een maatschappij te financieren die boven haar stand leeft.

De 'problemen van nu' oplossen op kosten van de 'belastingbetalers van de toekomst' is niet enkel een spijzuchtige vorm van struisvogelpolitiek, het is ook fundamenteel onrechtvaardig. Wij kiezen er dus voor om de 'problemen van nu' niet door te schuiven naar toekomstige generaties. In plaats daarvan willen op gerichte wijze het economisch en maatschappelijk kader hervormen om het slapend kapitaal en het verborgen potentieel van onze economie te activeren.

Een belangrijk element hierbij is de **overgang naar 'groene fiscaliteit'**. Bij 'groene fiscaliteit' gaan we producten en diensten belasten en subsidiëren naargelang de schade, overlast of meerwaarde die ze veroorzaken voor de samenleving. Deze vorm van fiscaliteit is niet enkel heel wat rechtvaardiger dan ons huidige belastingssysteem, het zorgt er via het prijssignaal ook voor dat mensen vlugger maatschappelijk waardevolle keuzes maken. **Omdat wie werkt, heel wat bijdraagt aan de maatschappij, verlagen de lasten op arbeid sterk binnen dit systeem.** Deze verlaging wordt bekostigt door de inkomsten uit milieu- en overlastbelastingen.

Net zoals BTW, accijnzen en douaneheffingen zijn groene belastingen een indirecte belasting. Indirecte belastingen worden veel minder ontdoken dan directe belastingen (belasting op arbeid). Bovendien zijn ze ook administratief heel wat eenvoudiger en goedkoper te innen. Dat zal **niet enkel extra arbeidsplaatsen** opleveren, het levert ook nog eens **belangrijke efficiëntievoordelen** op die ervoor zorgen dat bij **gelijkblijvende belastingsdruk de inkomsten voor de schatkist merkkelijk zullen stijgen.**

Een bijkomend voordeel is dat indirecte belastingen, in tegenstelling tot directe belastingen, het hele jaar door betaald worden. Daardoor geeft deze vorm van fiscaliteit ook een **veel betere, 'real-time' inning van de belastingen**. Dat maakt het ramen van de inkomsten en het afstemmen van het beleid op die inkomstenstroom heel wat eenvoudiger.

Onze oplossingen

GROEN BELEID

74. We willen **investeren in het verhogen van onze energie-onafhankelijkheid**. Elk jaar verspilt België enkele procenten van haar BBP door buitenlandse bedrijven te betalen om te voorzien in de eigen energiebevoorrading. Een beleid dat streeft naar onafhankelijkheid op vlak van energie is dus niet enkel goed voor het milieu, maar ook voor de portefeuille van de Belgen. Elke euro die niet meer wordt uitgegeven aan buitenlandse fossiele brandstoffen kan renderen binnen België. (zie hoofdstuk 'Klimaat en energie')
75. Binnen het kader van de Groene New Deal zet de **overheidsbank** een waaier aan projecten op om een **zo breed mogelijk spectrum aan investeringsprofielen, -wensen en -noden te bestrijken**. We willen zo ook de financiële slagkracht vergroten van bestaande initiatieven, zoals het federaal Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost.

GROENE FISCALITEIT

76. Electrabel heeft als Belgisch overheidsbedrijf indertijd toestemming gekregen om haar kerncentrales versneld af te schrijven. Dankzij die versnelde afschrijving boekt dit (nu Franse) energiebedrijf grote overwinsten op kosten van de Belgische belastingsbetaler. Daarom willen we die **onrechtmatige winsten van Electrabel volledig afromen**. Deze maatregel is een logische, belangrijke en gerechtvaardigde bron van inkomsten die 1,5 à 2 miljard euro per jaar kan opleveren.
77. **Invoering van de slimme kilometerheffing**. België voert net als Nederland een slimme kilometerheffing in. Die hangt af van de vervuiling, plaats en tijdstip van rijden. Een slimme kilometerheffing is veel socialer en heeft een groter milieueffect dan een wegenvignet of de bestaande autofiscaliteit. De opbrengst gaat naar het Sociaal Klimaatfonds (de integratie van de zes bestaande federale energiefondsen, zie hoofdstuk 'Klimaat en energie'). De invoering van deze slimme kilometerheffing koppelen we aan een afschaffing van de huidige autobelastingen. Een uitbreiding van de slimme kilometerheffing naar buitenlandse wagens op onze wegen zou niet enkel logisch en rechtvaardig zijn, maar ook een extra inkomst betekenen die kan oplopen tot 500 miljoen euro. Hiervoor zijn geen juridische bezwaren op het Europese niveau. Bovendien zijn al heel wat Europese landen bezig met gelijkaardige initiatieven. Denk maar aan het tolsysteem op de Franse wegen.
78. **Kerosinetaks**. Wie een treinkaartje koopt, betaalt BTW, wie een vliegticket koopt niet. Wie de tank van zijn auto volgooit, betaalt accijnzen, wie de tank van zijn vliegtuig volgooit niet. In vergelijking met andere vervoersmiddelen is luchtverkeer nochtans enorm vervuilend. Het is dan ook logisch om deze scheeffrekking op te lossen via een heffing. Groen! wil dus dat er eindelijk accijnzen komen op kerosine en dat er 21% BTW wordt geheven op vliegtuigtickets.
79. Groen! pleit ook voor een accijnsmodulering in functie van de milieuschadelijkheid van de brandstof. **Brandstoffen met een minder schadelijke milieu-impact worden daarbij minder hoog belast**.

EFFICIËNT BELEID

80. **Van blinde naar intelligente intrestaftrekken.** In tegenstelling tot de huidige (notionele en gewone) interestaftrek is een intelligente aftrek niet blind voor de doeleinden van investeringen. Zo zouden investeringen in jobcreatie, innovatie en eco-efficiëntie aan een hoger percentage worden afgetrokken dan traditionele investeringen. Zuiver financiële constructies vallen terug tot 0% aftrek. Tot nu toe bedraagt de cumulatieve bruto kostprijs van de notionele intrestaftrek 4 miljard euro. Wanneer een dure maatregel geen enkel aantoonbaar positief effect heeft op investeringen en tewerkstelling in ons land, is het noodzakelijk om te zoeken naar andere manieren om bedrijven te ondersteunen. Onze hervorming betekent dus zowel een sterke besparing als een sterk verhoogde doelmatigheid.
81. **Sterk vereenvoudigen van de personenbelasting.** Ons fiscaal systeem is erg ingewikkeld. Een belastingbrief invullen is voor velen een zware klus. Ons systeem kan sterk worden vereenvoudigd door bijvoorbeeld een door de belastingdiensten ingevuld formulier mee te sturen, alle verschillende aftrekmogelijkheden te herverdelen in een beperkter aantal rubrieken, en het aantal aftrekken te verminderen.
82. **Vereenvoudigen van de vennootschapsbelasting.** Groen! verkiest een doorzichtig systeem boven het bestaand systeem dat een hoog nominaal tarief gecombineerd met een kluwen aan aftrekmogelijkheden. Bij een hervorming van de vennootschapsbelasting willen we rekening houden met het KMO-vriendelijke karakter ervan.
83. Groen! wil investeringen doen die het mogelijk maken om de **werkingskosten van de Staat op duurzame wijze te verminderen**. Deze investeringen dragen namelijk bij aan de financiering van de toekomstige uitgaven die voortvloeien uit de vergrijzing van de bevolking. Een typisch voorbeeld hiervan is het energie-efficiënt maken van alle overheidsgebouwen. Dat is niet enkel een belangrijke verlaging van de energiefactuur, het is ook een onmiddellijke steun aan sectoren zoals de bouwsector die door de economische crisis in ademnood verkeren. Door deze extra investeringen zal de afzetmarkt voor energiezuinige bouwproducten toenemen en de ervaring bij architecten, studie bureaus en aannemers vergroten.

RECHTVAARDIG BELEID

84. Groen! wil een **belasting op de opbrengsten uit grote vermogens**. Deze belasting kan nu nog niet ingevoerd worden omdat er geen vermogenskadaster bestaat. Daarom willen we een wetgeving die ervoor zorgt dat financiële instellingen alle roerende vermogens aan de belastingdiensten kenbaar maken (zoals nu al de arbeidsinkomsten bij de staat bekend zijn). Op die manier kunnen we komen tot een **'vermogenskadaster'**, waardoor België op een geloofwaardige en efficiënte manier een vermogenswinstbelasting kan invoeren.

Een bijkomend voordeel is dat dit vermogenskadaster ook een **krachtig instrument zal zijn in de strijd tegen de fiscale fraude**. Door deze vermogenswinstbelasting **sterk progressief** te maken en ze te **koppelen aan de afschaffing van de roerende en onroerende voorheffing**, zal de invoering ervan een gevoelige belastingsverlaging betekenen voor zowat drie kwart van de bevolking. Bij de concrete uitwerking van deze vermogenswinstbelasting stellen we als doel dat **enkel de 15% rijksten meer zullen betalen dan voorheen**. Deze belasting zal tussen de 1 en 3 miljard euro opleveren, afhankelijk van de gekozen modaliteiten. Dit is een voorzichtige inschatting van de opbrengst bij invoering van de maatregel. Eenmaal op kruissnelheid, zal de opbrengst 7,5 miljard euro bedragen.

85. In afwachting van de invoer van deze vermogenswinstbelasting wil Groen! de bestaande (para)fiscale heffingen omvormen tot **één algemene sociale bijdrage (ASB)** op alle werkelijke inkomsten (inclusief inkomens uit vermogens), met een vrijgesteld minimuminkomen per gezin. Deze ASB financiert mee de sociale zekerheid.

86. **Prioriteit voor de laagste inkomens.** Hoewel ook de lagere inkomens van de vorige belastingverlaging hebben kunnen genieten, is die vooral ten goede gekomen van de hoogste inkomens. Daarom wil Groen! dat nu prioriteit gaat naar maatregelen die vooral de laagste inkomens ten goede komen. Een ideale aanpak hiervoor lijkt het verhogen van de belastingvrije som.
87. **Fiscale fraude kost onze staat naar schatting 30 miljard euro op jaarbasis.** Volgens de Nationale Bank kan 10 procent daarvan vrij gemakkelijk geïnd worden. Dat komt neer op meer dan 3 miljard euro. Volgens onderzoek van professor Maus zal bij een **goed werkende opsporing van fiscale fraude de meeropbrengst zelfs stijgen tot 15 miljard euro.**
88. Extra middelen inzetten voor het opsporen van fiscale fraude volstaat niet. Naast het chronisch tekort aan middelen is ook onze veel te complexe financiële wetgeving een belangrijke oorzaak van de Belgische wildgroei aan fiscale fraude. Deze al te complexe wetgeving zorgt samen met een nijpend gebrek aan personeel en middelen voor een veel te lage pakkans. Zo werd in 2007 slechts 0,55% van de belastingplichtigen gecontroleerd voor de inkomstenbelasting en 2,29% voor de BTW. Het is dus noodzakelijk dat onze **fiscale wetgeving sterk vereenvoudigd** wordt. Dit kan best gebeuren in een bredere fiscale hervorming, weg van lasten op arbeid, richting 'de vervuiler betaalt'.
89. Wij willen **zuiver speculatieve beurstransacties ontmoedigen zonder beleggers te benadelen die handelen 'als een goede huisvader'**. Wij willen dit doen via een heffing van 0,5% op alle financiële transacties. Deze lage belastingsvoet zal geen ontmoedigende invloed hebben op de belegger of spaarder die op lange termijn wenst te beleggen. Deze 0,5% is namelijk een druppel op een hete plaat in vergelijking met het in- en/of uitstaprecht van bepaalde beleggingsfondsen, die oplopen tot 5%. Ook de kosten die door banken en makelaars worden aangerekend voor de aankoop van aandelen, lopen vaak op tot 2% de aandelenwaarde. Deze heffing zal wel zeer ontmoedigend zijn voor speculanten die nu nog meerdere keren per dag aandelen aan- en verkopen.
90. Groen! wil ook dat de **108 concrete aanbevelingen van de 'onderzoekscommissie fiscale fraude' daadwerkelijk worden uitgevoerd.** Dat betekent ondermeer de invoer van belastingen op financiële stromen die afkomstig zijn van ondernemingen die gevestigd zijn in belastingparadijzen of in niet-gereguleerde financiële plaatsen. Deze belasting is namelijk onontbeerlijk in de strijd tegen de georganiseerde fraude.
91. We **maken komaf met de abnormale en onrechtvaardige praktijk van de gouden parachute.** We hebben dan ook een wetsvoorstel ingediend dat personen die een jaarlijks netto-inkomen hebben van meer dan 250.000 euro (na afhouding van de sociale bijdragen), een belasting van 100% oplegt op het deel van de ontslagvergoedingen dat de 250.000 euro overschrijdt of meer bedraagt dan 1 maand loon per jaar anciënniteit in de onderneming. Het huidige voorstel van de regering om de ontslagvergoeding te 'beperken' tot 18 maanden loon, laat de excessen gewoon intact. In afwachting van deze wet, geeft de Belgische overheid het voorbeeld geven door de praktijk van de 'gouden parachute' te verhinderen in de openbare bedrijven. Het verschil tussen het voorstel van Groen! en de regering wordt duidelijk met onderstaande grafiek.

